

35 let Studia Kamarád

Obsah

Jiří Chalupa: Bylo to všechno tak rychlé, že jsem se nestačil ani oholit.....	2
Studio Kamarád 1981–1990.....	5
Jů a Hele	6
Ota Jirák: Huba se mi sama zkřivila a mluva Heleho byla na světě.....	7
Pásma pro děti od roku 1991.....	8
Luděk Horký: Dětský televizní svět bych rozdělil na dobu před vznikem Děčka a po tomto datu	9
Studio Kamarád v číslech	10
Přehled nedělních pořadů pro děti od roku 1981 do současnosti.....	11

Rozhovor

Jiří Chalupa: Bylo to všechno tak rychlé, že jsem se nestačil ani oholit

Jiří Chalupa, dramaturg a scenárista České, dříve Československé, televize. Zaměřuje se převážně na tvorbu pro děti. Je známý jako moderátor a jeden z autorů původního Studia Kamarád.

Jak jste se Vy jako dramaturg a scenárista ocitl v roli moderátora nově vznikajícího pořadu Studio Kamarád?

Popravdě to bylo z nouze, původně vybraný moderátor na poslední chvíli odřekl, ale pořad se samozřejmě natočit i tak musel. Hledat někoho nového, na to už nebyl čas, a tak jsem se toho chopil sám. Bylo to všechno tak rychlé, že jsem se nestihl ani oholit... Kupodivu právě tohle diváci tehdy ocenili. Nicméně od druhého dílu jsem už moderoval hladce oholen.

A moderování Vám vydrželo téměř deset let...

Ano, Studio Kamarád se stalo téměř okamžitě fenoménem, však bylo součástí počátku nového pojetí televizního vysílání pro děti v tehdejší Československu. A základní atributy pořadu tohoto typu jsou dodržovány dodnes.

Jaké jsou to atributy?

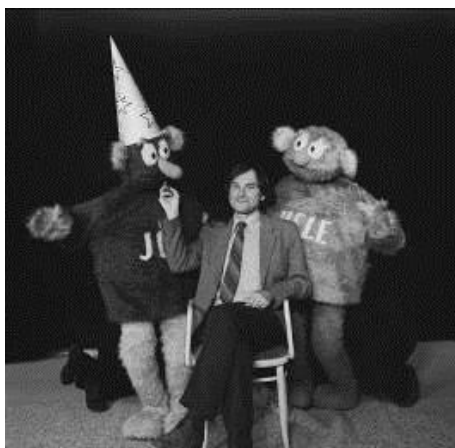
Věnovat dětem souvislou vysílací plochu, vést s nimi dialog, netvářit se, že všechno víme, ale nabízet jim to, co si myslíme, že je dobré, nepodceňovat je a vědomě jim nelhat. A také je nenutit, aby se dívaly na všechno, ale naopak jim říkat, že dívat se na televizi znamená vybírat si.

Vraťme se na začátek vysílání. Čím jste se při přípravě Studia Kamarád inspirovali? Nabízí se srovnání s americkým pořadem Sezame, otevři se.

Něco na tom bude. Tehdejší zástupce šéfredaktora měl za ženu Kanadanku, a tak měl možnost vidět pořady, o nichž my jsme neměli ani tušení. Pravdu máte, pokud jde o použití trochu zvláštních loutek jako moderátorů. Ty loutky byly velké, chlupaté, nebyly ani zvíře, ani člověk, ale měly názor. Taková loutka si mohla dovolit víc než člověk a ke všemu byla dětem blízká, jako by volala po pohlázení. Těm našim loutkám vtiskl výtvarník Standa Holý typicky český výraz a podobu, která vyzařuje i jejich charakter. Jinak ale bylo Studio Kamarád přelomové zejména v tom, jak přistupovalo k dětem. Bralo je jako sobě rovné, samozřejmě je chtělo bavit, ale stejně tak se zajímalo i o jejich starosti a problémy. Snažili jsme se pomoci dětem řešit situace, do kterých se mohly dostat, součástí pořadu byla například pravidelná rubrika Můj hlas, ve které říkaly děti ve studiu svůj názor na různá témata.

Jaké byly reakce rodičů?

Dá se říct, že většina rodičů Studio Kamarád vítala, spousta se stala jeho pravidelnými diváky. Co může být taky lepšího, než se dívat na televizi spolu s dětmi. Objevovaly se ale nezřídka i ohlasy negativní. Plynulo to hlavně z toho, že tenhle pořad stál důsledně na straně dětí. My jsme dospěláky běžně přímo oslovovali a často jsme je dokonce kárali: „Hele, taťko, to snad nemyslíš vážně, křičet na svého maličkýho, to tě vážně baví?!“. A něco takového spousta dospělých prostě neuneso. Co se ale takzvané popularity týče, bylo všechno v pořádku. Jednou jsme si dovolili malý test. Pořad se samozřejmě již tehdy předtáčel, a my jsme v jednom díle divákům řekli, že se s námi mohou ten den krátce po odvysílání setkat. Štěpánka Haničincová, která se v moderování se mnou střídala, byla na Václavském náměstí, já jsem byl na náměstí v Českých Budějovicích, a Jůheláci zamířili na sídliště v Praze 8 v Ďáblicích. Zájem byl opravdu nevídaný, Jůheláky tenkrát dav málem umačkal, jedni dobří lidé jim a hlavně jejich loutkovodičům museli poskytnout azyl na vlastním balkóně.

Politické tlaky a nejrůznější stranické požadavky se určitě nevyhnuly ani dětským pořadům, dostávali jste se do podobných situací? Které byly nejabsurdnější? Jak jste z těchto nátlaků vybruslili?

Určitě se nevyhnuly ani dětským pořadům, ale byly tam nepochybně menší, než v dospěláckých redakcích. Byly to samozřejmě záležitosti různé. Když například Studio Kamarád vadilo, protože bylo přece jenom v tu chvíli trochu víc nekonformní, argumentovalo se tím, že loutky nesnesitelně křičí a že to prostě takhle nejde. To bylo jemné. Nejemný a

vyloženě absurdní byl třeba zákaz vysílání pohádky, ve které se objevil ohýnek, v den, kdy bylo výročí upálení Jana Palacha. Až trochu vtipnou věc jsem zažil já sám. Jednou přišla přímo z ministerstva vnitra stížnost na pohádku Princové jsou na draka. Pisatelům vadila postava Draka Šestnáctihlavce, protože těmi dračími hlavami prý autor nepochybně myslel šestnáct republik Sovětského svazu. Když jsem řekl, že ani nevím, že má šestnáct republik, odpověděli, že nemá, ale kdysi měl..... Naštěstí to bylo tolik absurdní, že to muselo dopadnout dobře.

Jaké je Studio Kamarád dnes, o pětatřicet let později?

Pořad se postupně trochu proměnil, stejně jako se změnila doba a děti s ní. Dnešní nabídka i mimo obrazovku je obrovská a nabízí dětem přímo veletoky zábavy. Vnímání světa je mnohem víc vizuální a na to musí tvůrci dnešního Studia Kamarád myslet. Dítě prostě chce mít na co se koukat...

Říkáte, že se Studio Kamarád změnilo, protože se změnily i samotné děti. Co naopak zůstává stejné a neměnné?

Děti jsou jistě vyspělejší, v deseti letech vědí minimálně tolik, kolik my jsme věděli někdy v patnácti. Ale to dětské v nich je stejné. Dětská hlavička je výš, ale dětské srdíčko zůstává stejné. A stejná je i bytostná snaha nás, kteří po Kavkách chodíme, udělat ty nejlepší pořady na světě. Aby pohladily maličké po chytrých hlavičkách a potěšily jejich srdíčka.

Co byste popřál Studiu Kamarád do dalších let?

Aby ho děti měly pořád rády, aby na Jůhelím paloučku vládla stále harmonie, aby plyšákům v čele s Jů, Hele a Mufem nevysychal humor, a hlavně, aby autoři pořadu měli dětem i nadále co říct.

Studio Kamarád 1981–1990

- 1. díl: 4. ledna 1981, vysíláno až do října 1990
- Studiu Kamarád předcházely pilotní díly, kde se ještě hledal název a tvář pořadu (říjen 1980 *Studio A*, listopad 1980 *Děti, ahoj!*).
- Moderátoři: Nejvýraznější tváří byl Jiří Chalupa, jenž byl zároveň dramaturgem pořadu. Studio Kamarád rovněž uváděli Lenka Vavrinčíková, Štěpánka Haničincová a další.
- Loutky: Jů, Hele, Muf, Pip, Šamšula, Tryskomyši, had Albert, velryba Madla, víla Fláfa a další
- Výtvarník: Stanislav Holý
- Architekt: Drahoslav Nikodém
- Režiséři: Josef Platz, Josef Vondráček

Jů a Hele

- Postavy Jů a Hele se na obrazovce poprvé představily již 19. 10. 1980 ve Studiu A.
- Tyto nezaměnitelné postavy se staly natolik oblíbenými, že se objevovaly i ve většině dalších pořadů navazujících na původní Studio Kamarád.
- Hlas postavě Jů propůjčuje již od počátku vysílání Jiří Lábus, postavu Hele nejdřív mluvil Milan Neděla, kterého kvůli nemoci později vystřídal Ota Jirák. Muf promlouvá hlasem Zuzany Skalníkové.
- Jednu loutku vodí obvykle dva loutkoherci, záleží například na náročnosti scénky. Mezi ty, kteří jsou v týmu od začátku, se řadí Jaroslav Vidlař a Jana Prachařová.
- Jů a Hele se navzájem oslovují ve třetí osobě, jsou to totiž „neutra“. Důvodem bylo, aby byly postavy stejně blízké pro chlapečky i holčičky.

Rozhovor

Ota Jiráček: Huba se mi sama zkřivila a mluva Heleho byla na světě

Ota Jiráček, dabingový herec, komik a bavič, je mimo jiné velkým i malým divákům dobře znám jako představitel hlasu dětské televizní postavičky Hele z pořadu Studio Kamarád.

Čekali jste, že se z Jů a Hele stane takový fenomén?

Rozhodně ne, ani ve snu by nás tehdy nenapadlo, že nám to vydrží takhle dlouho. Navíc postavy Jů a Hele byly několikrát z obrazovky staženy, ale nikdy ta pauza netrvala moc dlouho, diváci si je vždy vyžádali zpět.

Jak jste hledal polohu hlasu pro postavu Hele?

Přišlo to samo. Okamžitě, jakmile jsem poprvé uviděl loutku skvělého výtvarníka Standy Holého, se mi huba sama zkřivila a mluva Heleho byla na světě.

Ten hlas je opravdu nezaměnitelný. Používáte jej někdy i v běžném životě?

Často se mi to stává, když potkávám rodiče s malými dětmi a oni po mě pokukují. To pak stačí jen říct jako Hele „Ahoj kamarádi, máme vás rádi“, a i ti malí hned vědí a vědí i ti velcí.

Co byste popřál Jů a Hele do dalších let.

Především bych jim popřál dobré autory. No a nám s Jirkou, aby nám hlasy i těla ještě dlouho vydržely.

Pásma pro děti od roku 1991

- Od roku 1991 následují pásma pro děti pod jinými názvy, např. Studio Rosa, Jůhele neděle, Hřiště 7.
- Za 35 let se v nedělním pásmu vystřídala celá řada moderátorů – Jan Rosák, Marta Issová, Michal Nesvadba, Magda Reifová, Libuše Havelková, Dagmar Patrasová, Bob Klepl, Arnošt Goldflam, Martin Dejdar a mnozí další. Jedním z moderátorů pořadu Ži-ra-fa vysílaného v letech 1999 – 2000 byl i tehdy začínající Libor Bouček.
- 1. ledna 2011 dětské nedělní pásmo začalo opět vysílat pod názvem Studio Kamarád (nyní simultánně na ČT :D a ČT2). Přibyly loutky: Fámula - holčičí obdoba Mufa (nejdříve ji mluvila Markéta Plánková, nyní Radka Stupková), motýlka Otylka (hlas jí propůjčuje Klára Sedláčková – Oltová), tryskomyška Tryský (mluví hlasem Lucie Pernetové) a tryskomyšák Tryskáček (mluví jej Marek Němec). Znovu se uvedl na scénu pan Pip (promlouvá za něj Tomáš Pavelka) a Hary Šoumen (mluví a zpívá Martin Dejdar).
- Všechny loutky se vytvářely či obnovovaly pod vedením a dohledem paní Marie Holé a jejího syna, kteří jsou oba nenahraditelnými opatrovníky odkazu Stanislav Holého, autora výtvarné podoby Studia Kamarád, podoby, která vůbec nezestárla a skvěle plní svou kreativní úlohu až do dnešních dnů. Neocenitelným pomocníkem při udržení jednotného výtvarného stylu je zejména architekt Drahoslav Nikodém, který je u Studia Kamarád již od jeho počátků.

Rozhovor

Luděk Horký: Dětský televizní svět bych rozdělil na dobu před vznikem Děčka a po tomto datu

Manažer vývoje dětské tvorby České televize, v současné době se mimo jiné podílí na pořadu Studio Kamarád. V minulosti byl dramaturgem a zároveň jedním z moderátorů televizního pásma pro děti s názvem Hřiště 7.

Jaké je Studio Kamarád dnes, v čem se liší od pořadu před pětatřiceti lety?

Samozřejmě se změnil jazyk, styl humoru, způsob vyprávění příběhů a vůbec komunikace s dětmi. V čem jsou oba pořady na první pohled stejné, je výrazný výtvarný styl Stanislava Holého a to včetně charakteristických loutek. A i když už se Jůheláci tolik nevymezují vůči „dospělákům“, leitmotivem Studia Kamarád je nadále věta „Kamarádi, máme vás rádi“. To se prostě nemění.

Studio Kamarád bylo ve své době prvním pravidelně vysílaným pásmem pro děti svého druhu. Dnes má dětský divák České televize dokonce svůj vlastní televizní kanál.

Je to tak, dokonce bych dětský televizní svět u nás pomyslně rozdělil na dobu před vznikem Děčka a po tomto datu. Studio Kamarád stále zůstává jedním z nejsledovanějších pořadů na Děčku a současně patří k těm nejdelším, vzhledem k tomu, že trvá dvě hodiny. Proměnila se ale jeho funkce. Dříve byl kladen důraz i na vzdělávání či publicistiku, ale právě se zrodem Děčka tuto funkci převzaly i jiné pořady, například Zprávičky, Sám v muzeu, Michalovy barvy a mnohé další.

Na původní Studio Kamarád navazovala řada dalších pořadů tohoto typu, čím se odlišovaly?

Především výtvarným stylem, loutkami a osobnostmi moderátorů. Studio Rosa, které běželo na televizní obrazovce v devadesátých letech, moderoval Jan Rosák společně s loutkami podle výtvarných návrhů Milana Knížáka. Ži-ra-fa, neboli živě, rafinovaně a s fantazií, zas byla spíše pro starší děti, protože byl kladen důraz na publicistiku a aktuální témata a méně na relaxaci u pohádek. Naopak Pohádková půda se vrátila k pohádkám a přinesla celou galerii nových loutek, jejichž autorem byl Ivo Houf. Zajímavostí je, že mezi scenáristy se objevila taková jména, jako jsou Jiří Žáček či Markéta Zinnerová. Zmínit můžeme i Hřiště 7, neboť pro tento pořad se natáčelo mnoho vlastních miniporadů, například Kabarety z maringotky, Vrabčák Lojza nebo Děti kreslí písničky.

Co byste popřál Studiu Kamarád do dalších let?

Aby měl Muf pořád sílu tak krásně zlobit, aby si Hary Šoumen založil vlastní plyšovou kapelu a aby se vrátila postavička Kohouta Edy.

Studio Kamarád v číslech

- Od spuštění programu v roce 1981 odehráno do konce roku 2015 **přes 5000 hodin vysílání a 1841 epizod** (včetně jinak pojmenovaných dětských bloků)
- Po znovuoobnovení pořadu „Studio Kamarád“ v lednu 2011 **odvysíláno 242 premiérových děl**
- Současný index divácké **spokojenosti s pořadem je na nadprůměrných 8,4**
- Po přechodu Studia Kamarád na dětský kanál ČT:D a jeho simultánní vysílání na ČT2 v září roku 2013 podíl na **sledovanosti pořadu výrazně vzrostl**

Přehled nedělních pořadů pro děti od roku 1981 do současnosti

NÁZEV POŘADU	OD	DO	MODERÁTOŘI A LOUTKY	POČET ODVYSÍLANÝCH EPIZOD
<i>Studio Kamarád</i>	4. 1. 1981	říjen 1990	J. Chalupa, L. Vavrinčíková, Š. Haničincová a další <i>Jů, Hele, Muf, Šamšula, Tryskomyši, víla Fláma a další</i>	529
<i>Studio Rosa</i>	leden 1991	březen 1996	J. Rosák + pták Čau, Žofka Obražofka	290
<i>Jůhele neděle</i>	březen 1996	leden 1999	I. Svobodová, M. Janouš, J. Vodňanský <i>Jů, Hele, Muf</i>	174
<i>Ži-ra-fa</i>	leden 1999	prosinec 2000	P. Riegerová, M. Štechová, V. Poláčková, K. Novozámská, L. Bouček, F. Jančík.	117
<i>Pohádková půda</i>	leden 2001	leden 2003	M. Delišová, M. Sobotka, M. Kozelka, J. Dvořák, R. Erbanová, P. Špalková, M. Issová <i>Pérák, Duchna, Gemínek</i>	109
<i>Pohádková neděle</i>	leden 2003	březen 2004	M. Nesvadba, M. Reifová, L. Havelková, D. Patrasová <i>Tadeáš, Dorka</i>	59
<i>Edův pohádkový balík</i>	březen 2004	únor 2006	B. Klepl, A. Goldflam, M. Plánková <i>kohout Eda, Jů, Hele, Muf</i>	93
<i>Hřiště 7</i>	březen 2006	prosinec 2010	Martin Dejdar, Lucie Pernetová, Klára Sedláčková-Oltová, Marek Němec, Roman Štabrnák, L. Horký <i>Jů, Hele, Muf</i>	228
<i>Studio Kamarád</i>	1. 1. 2011	doposud	Martin Písařík, Klára Sedláčková-Oltová, Marek Němec, Kúgel Tomás-dosud (jako Mufikant), Filip Cíl-dosud (jako Mufikant) <i>Jů- (Jiří Lábus), Hele (Ota Jirák), Muf (Zuzana Skalníková), Harry Šoumen (Martin Dejdar), Tryskomyš (Lucie Pernetová), Tryskomyšák (Marek Němec), Fámula (Markéta Plánková), pan Pip (Tomáš Pavelka), motýlka Otylka (Klára Sedláčková- Oltová).</i>	242

